

Infrastructuur

Daniël Jumelet (14 december 2019)

Als infrastructuurarchitect ben ik groot voorstander om zaken die gemeenschappelijk opgepakt kunnen worden, daadwerkelijk ook samen te doen. Binnen de overheid zijn hiervan al verschillende mooie voorbeelden. Sinds jaar en dag hebben we DigiD en ik ben erg te spreken over de portal <https://mijn.overheid.nl>.

Het is veelbelovend om te zien dat de overheid langs die lijn met meer 'e-diensten' aan de slag is. In mijn ogen is behalve het beschikbaar stellen van de diensten, ook belangrijk dat inwoners worden geholpen bij het gebruiken ervan. Hier ligt voor gemeenten nog een belangrijke taak op het gebied van digitale emancipatie.

Architectuur

Juist als zaken ontwikkeld worden voor gemeenschappelijk gebruik, is het van belang om architectuur in te zetten. Immers, er zijn veel verschillende belanghebbenden en de overheid bestaat uit een veelheid en veelkleurigheid aan bestuursorganen en instanties. Alleen dat al maakt het complex en daarom is sturing vanuit architectuur een broodnodige factor.

Aan de andere kant betekent deze diversiteit ook dat voor tal van oplossingen mogelijk geen gemeenschappelijke architectuur bestaat ('de overheid' bestaat als zodanig ook niet), maar dat daarvoor op het niveau van bestuurslagen of zelfs individuele organisaties een specifieke inrichting van IT-diensten nodig is. Het is wat mij betreft dus nuttig en belangrijk om te kijken hoe de overheid kan komen tot beheerste diversiteit.

Tot op die hoogte kan ik meekomen met het 'deltaplan'. Het is goed te werken aan gemeenschappelijkheid, vanuit het besef dat 'one size fits nobody'. Juist hier kan architectuur van onschatbare waarde zijn.

Is architectuur de beslissende factor?

De vraag die daarbij wel bij mij opdoemt is de volgende: Hebben we hiermee de puzzel gelegd en is architectuur de beslissende factor?

Daar aarzel ik, zeker als ik ernaar kijk met de pet op van volksvertegenwoordiger (naast mijn dagelijks werk als IT-architect, ben ik fractievoorzitter in een middelgrote gemeente). Met name de bijdragen van Hans Nijeboer moeten aan het denken zetten. Want er is veel meer aan de hand in overheidsland dan te weinig grip op IT-projecten. De inrichting van het democratisch bestuur staat ter discussie!

Ingezetenen eisen op steeds luidere toon dat de overheid ze gelukkig maakt en van alle risico's vrijwaart. Verwarde mensen en vluchtelingen dienen op afstand gehouden te worden en de burger moet in zijn behoeften optimaal worden bediend, van wieg tot graf, alle onheil dient gecompenseerd.

Bedrijven willen van een positieve business case voorzien worden, ongeacht klimaatcrisis, stikstofcrisis, PFAS-crisis, of welke crisis dan ook.

Deze bewegingen hebben een disruptieve werking en verlammen een gestuurde, gecoördineerde aanpak die op een rationele manier de actuele context in de besluitvorming meeneemt. Als vlucht naar voren wordt 'participatie' omarmd, als hip antwoord op alle bestuurlijke ellende.

Waar dit toe leidt?

We doen liever alsof alle dreigingen niet bestaan of wel meevallen. Dat houdt het volk rustig en haalt naar men hoopt de wind uit de zeilen van de populistische politici die juist garen spinnen bij het aanjagen van de onvrede.

Tegelijkertijd gooit de overheid alle vraagstukken over de schutting naar de inwoners, waar – gechargeerd gezegd - altijd een paar blinde idealisten of zelfverheerlijkingzoekende sukkels tussen zitten die graag de ontstane ruimte pakken om hun eigen luchtkastelen na te jagen (dan zijn de avantgardistische staatsvernieuwers ook weer blij). En alsof dat niet genoeg is, is de verwarring inmiddels compleet op welk niveau van het landsbestuur iets opgepakt moet worden, zie transitie van jeugdzorg en WMO.

Kortom

Voordat architectuur een antwoord kan zijn, dient ergens anders een begin met een oplossing gemaakt te worden, waardoor als het ware van binnenuit de zucht komt naar rationele ordening van de digitale wereld. Tot die tijd is voor mij het adagium van kracht: 'Aangeboden diensten zijn zelden aangenaam'.

Conclusie

Laten we als architecten op zoek gaan naar digitale oesters die digitale parels bevatten die ontsloten kunnen worden om het algemeen belang kunnen dienen. Een mooi voorbeeld is de digitalisering van het zaakgericht werken bij gemeenten. Dat zou veel meer in gemeenschappelijkheid kunnen en moeten.

Laten we ons in ieder geval behoeden voor de drang om in zijn algemeenheid 'het (digitale) probleem' van 'de overheid' te willen oplossen. Dat betekent in veel gevallen meer werken van onderop, in plaats van bovenaf.

In mijn ogen zijn daarbij de termen 'luisterend' en 'dienstbaar' van toepassing, als essentiële onderdelen van de houding die hoort bij het vak en de rol van de architect.